

Rodno-neutralan jezik

u svakodnevnom životu, čak i na našem jeziku

by: Kimi Astrid Bex

kimiastridbex@gmail.com

Što je RNJ?

Oblik izražavanja kojim se zaobilazi korištenje gramatičkog roda prilikom referiranja na osobe.

Za koga je RNJ?

- binarne trans osebe kada se ne žele autati, ali niti misgenderati
- nebinarne trans osebe kada pričaju o sebi
- ostale ljude kad pričaju o nekom tko spada u gorenavedeno

Preporuke EU parlamenta

Preporučuje se upotreba sljedećih oblika:

- imperativ - “Sudionici se trebaju prijaviti” → “Prijavite se”
- zbirne imenice - građani → građanstvo,
 zaposlenici → osoblje, kadar
 direktori → uprava
- zbirni brojevi - dva podpredsjednika → dvoje podpredsjednika
- pridjevi umjesto genitiva množine - skup učitelja → učiteljski skup
- (...)

Više se odnosi na službenu komunikaciju

Pokušaji u našem regionu

(Udruga "Da se zna!", Beograd, <https://dasezna.lgbt/jezik-i-rodna-nebinarnost-2/>)

Suprotno od pripisanog

“Jedna od linija najmanjeg otpora kojom nebinarne osobe često idu jeste prosto korišćenje jedne od dve binarne rodne opcije – bilo one s kojom su živeli_e čitav dotadašnji život, bilo one suprotne. Ovo je verovatno najjednostavnije rešenje, možda pre svega s obzirom na to da je široj zajednici najlakše da ga progutaju. Međutim ovo ima svoje probleme na više, možda dosta očitih, nivoa – pre svega zato što korišćenje muškog ili ženskog roda ne reflektuje naše identitete u potpunosti, već daje implikaciju da smo mi samo muškarci ili žene, što svakako nije istina.”

Pokušaji u našem regionu

(Udruga "Da se zna!", Beograd, <https://dasezna.lgbt/jezik-i-rodna-nebinarnost-2/>)

Miješanje muškog i ženskog roda, "miksanje"

"Ono što se neretko dešava, međutim, jeste da neki ljudi to vide kao dozvolu da tu osobu oslovljavaju isključivo u rodu koji im je pripisan po rođenju (jer ih na taj način suštinski vide), ili da pak, s druge strane, koriste samo rod suprotan od onog koji je nekom pripisan da bi se izbeglo (ono što se percipira kao) misgenderovanje osobe."

Pokušaji u našem regionu

(Udruga "Da se zna!", Beograd, <https://dasezna.lgbt/jezik-i-rodna-nebinarnost-2/>)

on, ona → o

nju, njega, njoj, njemu → nj

njegov, njezin → njin (*arhaizam*)

“Juče sam išaola da se nađem sa Vanjom na njenom poslu. O je već biola tamo kad sam ja ušaola i videola nj kako sedi za stolom i crta. Biola je vrlo dobro obučena, nosiola je njinu omiljenu košulju. Daola sam nj poklon koji sam uzeola biola još za njen rođendan ali koji nisam stigaola da nj dam sve do sad”

Pokušaji u našem regionu

(Udruga "Da se zna!", Beograd, <https://dasezna.lgbt/jezik-i-rodna-nebinarnost-2/>)

Srednji rod

“Srednji rod se u jeziku obično koristi da bi se govorilo o neživim predmetima (...), kao i ponekad o deci i/ili životinjama. Zbog toga upotreba srednjeg roda za osobu često može zvučati vrlo dehumanizirajuće – i na taj način je transfobi često i upotrebljavaju. Zbog toga kod većine ljudi donekle postoji tabu nekog osloviti na taj način, jer se toliko često može čuti u tako uvredljivom kontekstu. Sami trans ljudi mogu imati traume vezane za to kad su ljudi koristili srednji rod za njih da bi ih povredili.

Međutim, bez obzira na to, itekako postoje nebinarni ljudi koji se time služe. A i ima smisla zbog čega – srednji rod je nešto već etablirano u našem jeziku te nije teško objasniti ljudima da koristiš srednji rod za sebe. Možda će im biti čudno, ali će im biti pojmljivo. Takođe, koristiti srednji rod uprkos gorepomenutim konotacijama može imati i određeni ton preuzimanja jezika koji je upotrebljavan protiv nas, što je duga tradicija među LGBT+ ljudima.”

Pokušaji u našem regionu

(Udruga "Da se zna!", Beograd, <https://dasezna.lgbt/jezik-i-rodna-nebinarnost-2/>)

Množina

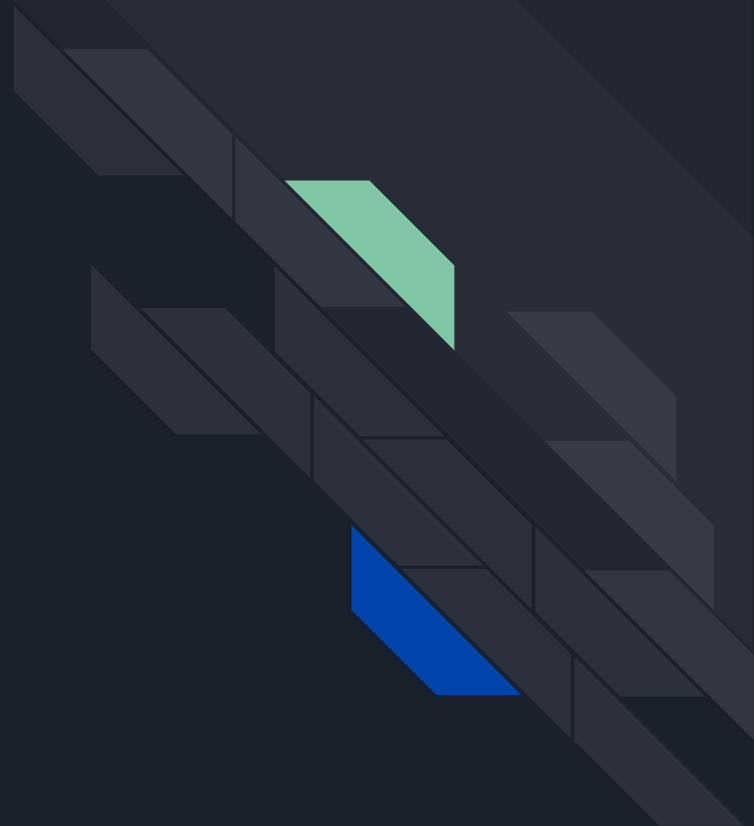
"Zamenica 'Vi' se u našem jeziku koristi tako kada želimo nekom izraziti poštovanje. (...) Ljudima je međutim, često dosta neuobičajeno da o sebi govore sa zamenicom 'mi', i uglavnom nisu naviknuti da im najbliskiji ljudi (isti oni koji imaju najveće šanse da poštuju njihov rodni identitet) persiraju. S toga sam uglavnom viđala da osobe koje ovo koriste nastave i dalje da upotrebljavaju 'ja' i 'ti' za sebe, upotrebljavajući zamenicu u množini samo u trećem licu – ali i dalje koristeći nastavke za množinu pri tvorbi glagola i prideva.

To obično zvuči ovako nekako:

"Ja sam išli juče do bioskopa, sa svojim prijateljem Sašom. Oni su nam već kupili karte, i došli ranije, dok sam ja kasnili jer sam bili lenji taj dan i nije mi se dalo da krenem. Kad sam stigli oni su već bili unutra i zauzeli svoje sedišta, pa sam morali da ih zovem da izađu da bi mi dali kartu"

Naše strategije

by Diverzum

Naše strategije

1. ime umjesto zamjenice
2. osoba
3. novotvorenice sa -če
4. novotvorenice sa -lo
5. novotvorenice uz posuđivanje iz drugih jezika
6. aorist
7. imperfekt
8. proširenje + infinitiv
9. "da" + infinitiv
10. izbjegavanje kondicionala
11. izbjegavanje imenica
12. izbjegavanje pridjeva
13. zamjena pridjeva prilogom
14. zamjena futura II. sa futurom I.
15. srednji rod

Naše strategije

Ime umjesto zamjenice

korištenje osobnog imena umjesto zamjenice

On/a je ovdje. → Alex je ovdje.

Osoba

žena / muškarac → osoba

curica/dečko → dijete, maloljetna osoba

Naše strategije

Novotvorenice sa -če

partner/ica → partnerče
FERovac/FERovka → FERovče
učenik/ca → školarče
inženjer/ka → inženjerče
konobar/ica → konobarče

Novotvorenice sa -lo

frizer/ka → šišalo
slikar/ica → ~~mazalo~~ slikalo
vozač/ica → vozalo
prodavač/ica → prodavalo
učitelj/ica → učilo, predavalo

Naše strategije

Novotvorenice uz posuđivanje iz drugih jezika:

susjed/a → komšinče (od komšija, komšinica)

brat/sestra → surođenče (iz slovenskog: sorojenec), sudijete

Naše strategije

Aorist - prošlo svršeno glagolsko vrijeme

	jednina	množina
1. lice	zapjevah	zapjevamosmo
2. lice	zapjeva -	zapjevaste
3. lice	zapjeva -	zapjevaše

	jednina	množina
1. lice	rekoh	rekosmo
2. lice	reče	rekoste
3. lice	reče	rekoše

Naše strategije

Imperfekt - prošlo nesvršeno glagolsko vrijeme

	jednina	množina
1. lice	pisah	pisasmo
2. lice	писаše	pisaste
3. lice	писаše	pisahu

	jednina	množina
1. lice	bijah	bijasmo
2. lice	bijaše, bješe	bijaste
3. lice	bijaše, bješe	bijahu

Naše strategije

proširenje + infinitiv

Da imam novaca, otišao/la bih na put → Da imam novaca, bilo bi mi moguće otići na put
proširenje inf.

“da” + infinitiv

Ako bi ti izlagao/la... → Ako bi ti da izlažeš...

Bi li mi dao/dala... → Bi li da mi daš...

Izbjegavanje kondicionala

Došao/la bih nakon posla → Želim doći nakon posla

Htio/htjela bih... → Želim...

Ja bih volio... → Bilo bi mi drago da...

Naše strategije

Srednji rod

Da nisam u žurbi, otišao/la bih s tobom na kavu → Da nisam u žurbi, otišlo bih s tobom na kavu

Da sam krenuo/la ranije, stigao/la bih na vrijeme → Da krenuh ranije, stiglo bih na vrijeme

Lako se izmumlja, slično zvuči “otiš'o”, “otišla”, “otišlo”

Zamjena futura II. sa futurom I.

Napisat će zadaću kad bude htio/htjela → Napisat će zadaću kad će htjeti.

Naše strategije

Zamjena pridjeva prilogom

Umoran/na sam (kakav/kakva sam?) → Umorno sam (kako sam?)

Izbjegavanje pridjeva

Zbunjen/a sam → Osjećam se zbunjeno

Slobodan/na sam taj dan → Imam slobodno taj dan

Izbjegavanje imenica

Student/ica sam na PMF-u → Studiram na PMF-u

Radim kao programer/ka → Programiram

Radim kao asistent/ica na fakultetu → Imam asistentsku poziciju na fakultetu

Naše strategije

1. ime umjesto zamjenice
2. osoba
3. novotvorenice sa -če
4. novotvorenice sa -lo
5. novotvorenice uz posuđivanje iz drugih jezika
6. aorist
7. imperfekt
8. proširenje + infinitiv
9. "da" + infinitiv
10. izbjegavanje kondicionala
11. izbjegavanje imenica
12. izbjegavanje pridjeva
13. zamjena pridjeva prilogom
14. zamjena futura II. sa futurom I.
15. srednji rod

NOVE ZAMJENICE

zamjenice “gu” i “ji” (posuđeno iz južnosrpskih dijalekata)

N. on/ona → o

G. njega/nje → gi

D. njemu/njoj (mu/joj) → gi/ji

A. njega/nju (ga/ju) → gu

V. -

L. = D.

I. njim/njom → njiom

njegov/njezin → njin

Hvala na pažnji

Posebna zahvala mom partnerčetu Tristanu na idejama

Kontakt:

kimiastridbex@gmail.com